

Ще одне дискусійне питання в організації адвокатського самоврядування в Україні пов'язане з затвердженням Рішення Ради адвокатів України від 17.12.12 р. № 35 «Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги». Ним передбачено, що склад комісії формується радою адвокатів регіону з числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше десяти років, відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України. Передбачено, що члени даної комісії не можуть одночасно входити до складу інших органів адвокатського самоврядування. Проблема виникає в тому, що рада адвокатів регіону замість реалізації п. 10 ч. 4ст. 46 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» шляхом створення такої комісії з числа членів ради фактично створює новий орган. Така ситуація вступає у протиріччя з принципами адвокатського самоврядування та формами його реалізації у відповідності до вітчизняного законодавства.

Підсумовуючи, варто зазначити, що не дивлячись на чітку правову регламентацію, здійснення адвокатського самоврядування в Україні має певні проблемні моменти, які необхідно усунути задля забезпечення нормального функціонування інституту адвокатури.

Для вдосконалення, на нашу думку, необхідно зробити наступне. З метою приведення українського законодавства у відповідність до європейських стандартів, необхідно визначити добровільність вступу адвокатів до НААУ, що в такому випадку не буде розглядатись як інструмент тиску на адвоката. Оскільки склад та правовий статус органів адвокатського самоврядування дозволяє їм належним чином здійснювати свої повноваження, вважаємо за необхідне відмовитись від практики створення додаткових, непередбачених законом органів, на які будуть перекладатись зазначені повноваження.

Вважаю, що такі заходи допоможуть вдосконалити здійснення адвокатського самоврядування в Україні та тим самим покращать українське законодавство.

Нурієв К.І.

*студент 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГАРАНТІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ

Розглядаючи питання про правові гарантії діяльності адвокатів, не можна повністю розкрити їх суть, не з'ясувавши їх місця і ролі у загальній системі правових гарантій. Вони, як правило, представляються в нашій літературі у вигляді системи, елементами якої є гарантії інтересів держави і особистості. Кожний з елементів системи має свою соціальну і правову природу, свої завдання, справляє свій вплив на формування і застосування закону. Цей Закон визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні (Рабінович П. М. Загальна теорія держави та права / П. М. Рабінович. — Львів, 1993. - С. 73.).

Гарантії адвокатської діяльності - це засоби охорони прав адвокатів від їх порушення. Професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Кримінальним кодексом України (ст. 397–400) та іншими законами, зокрема забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності, забороняється вимагати розкриття адвокатської таємниці, забороняється втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом, забороняється втручання у правову позицію адвоката, забороняється ототожнення адвоката з клієнтом тощо.

На національному рівні перелік гарантій адвокатської діяльності закріплений у ст. 23 Закону, в якій зазначається, що професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом та іншими законами. Цей перелік гарантій не можна вважати вичерпним, адже в цілому органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи у відносинах з адвокатами зобов'язані дотримуватися вимог Конституції України та законів України. Розглядаючи проблему гарантованості адвокатської діяльності, не можна обмежуватися вивченням сукупності засобів,

що попереджають і кладуть край порушенню прав адвокатів з боку інших осіб (Астрахан А. А. Гарантии и пределы осуществления конституционных прав и свобод советских граждан : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук / А. А. Астрахан. — М., 1986. — С. 17.). Гарантії адвокатської діяльності виконують подвійну функцію: 1) перешкоджають порушенню прав адвокатів з боку зобов'язаних стосовно них суб'єктів; 2) запобігають зловживанню правами самими адвокатами.

Правові гарантії адвокатської діяльності мають низку функцій у правовому регулюванні, основною з яких є забезпечення реалізації правового статусу адвоката, в результаті чого: створюється практична можливість користування суб'єктивним правом і виконання юридичного обов'язку адвокатами; виключається відступ від цілей правових норм у процесі користування суб'єктивним правом — так зване зловживання правом; стимулюється правова активність адвокатів; реалізуються загальна і спеціальна превенція порушень суб'єктивних прав, невиконання обов'язків; здійснюється захист суб'єктивних прав у ситуаціях, що перешкоджають їх нормальній реалізації; забезпечуються відновлення порушених суб'єктивних прав і необхідна поведінка зобов'язаної особи. Також, неможливо не згадати про предмет правових гарантій діяльності адвоката. Предметом таких гарантій є різноманітні за своєю суттю процесуальні права і обов'язки адвокатів, що визначаються законом. На основі цього, можна зробити висновок, що забезпечення гарантій діяльності адвокатів включає забезпечення можливості їх фактичного використання. Однак, як свідчить практика, можливість використання адвокатами своїх прав забезпечується в повній мірі далеко не в усіх випадках. Допускаються і грубі порушення цих прав.

Таким чином, під гарантіями адвокатської діяльності належить розуміти правові засоби, які закріплені в нормах права і мають предметом свого впливу права та обов'язки адвоката, забезпечують їх реалізацію, захист і відновлення в разі порушення. Перспективи вдосконалення цих гарантій тісно зв'язані з суспільством та політичною системою, яка діє в країні. Без певного розвитку суспільства, його інтересів та зацікавленості не відбудеться належне вдосконалення адвокатської практики, а з нею і розвиток гарантій діяльності адвокатів.

Неможливо вести мову про механізм реалізації системи правових гарантій адвокатської діяльності, не уявляючи чіткої системи суб'єктів реалізації цих гарантій. Як би добре не була побудована система норм, що законодавчо закріплюють права і обов'язки адвокатів, яку б серйозну наукову базу не було підведено під механізм їх реалізації, якою багатою і різноманітною не виявилася б практика здійснення всього задуманого, ефективність адвокатської діяльності буде невисокою, якщо чітко не регламентувати коло суб'єктів, на яких накладено ряд обов'язків, що спонукають адвоката діяти відповідно із законодавством і при цьому бути впевненим у належній реакції на свої дії. Жодна норма закону не спрацьовує повною мірою, якщо не існує достатньо серйозної відповідальності за невиконання обов'язків стосовно діяльності адвокатів.

Здійснюючи свої права і виконуючи свої обов'язки, адвокати, безумовно, реалізують правові гарантії адвокатської діяльності. Проте без активного, а головне, доброзичливого сприяння інститутів адвокатури з боку працівників правоохоронних органів і суду, реальне здійснення адвокатами своїх прав стає надто проблематичним. Обов'язок сприяти адвокатам у здійсненні ними своєї діяльності закріплено як у міжнародних документах (Основні положення..., п. 19), так і в національному законодавстві (статті 22, 46 КПК).

Належне виконання своїх обов'язків суб'єктами реалізації правових гарантій адвокатської діяльності чималою мірою забезпечується і певним рівнем професійної культури і етики працівників правоохоронних органів і суду, додержанням ними таких принципів, як гуманність, милосердя, справедливість, істинність, сміливість, високо-моральність ділове співробітництво, відчуття спільності виконання конкретних завдань, доброзичливість, принциповість.

Відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, також є основними проблемами реалізації гарантій діяльності адвокатів і тягнуть відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом. Неправомірна відмова в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає

дійсності, на адвокатський запит, запит КДКА, її палати або члена відповідно до Закону тягне адміністративну відповідальність, передбачену ст. 2123 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Попко А.Р.

*студентка 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ У ОСОБИСТОСТІ АДВОКАТА

Специфіка діяльності адвоката разом з позитивним впливом, що підвищує професіоналізм, містить в собі елементи негативної дії на особу, яка за відсутності у захисника достатнього рівня етичної і психологічної стійкості часто веде до професійної деформації у особистості адвоката.

У наш час, дослідження питань щодо професійної деформації адвокатів є надзвичайно актуальною проблематикою, вирішення якої становить вагомий інтерес як у теоретичному, так і в практичному значенні. На професійну деформацію адвокатів впливають як професійно значимі якості, що виробляються в процесі багаторічного виконання службових обов'язків, так і ті якості, що навпаки, негативно впливають на діяльність адвоката. Тож, зазначений феномен являє собою складну соціально-правову та психічну проблему, що вимагає негайного вирішення.

Отож, професійна деформація адвоката - це процес, який детермінується сукупністю мікро- і макросоціальних і суб'єктивних (внутрішніх) чинників, які поступово приводять до зміни якостей особи (стереотипів сприйняття, ціннісної орієнтації, характеру, способів спілкування і поведінки), які з'являються під впливом виконання професійної ролі адвоката.

Є всі підстави припущення, що багаторічне виконання професійної діяльності, більшість із аспектів якої пов'язані з негативними емоціями, перенапругою, відповідальністю перед клієнтом, і може привести до професійних деформацій, що може виражатися у формальному, суто функціональному відношенні до людей, і є основою виникнення психологічних бар'єрів. Як це не парадоксально на перший погляд може звучати, але саме в такому випадку й настає негативний «зворотний ефект»: особистий життєвий досвід адвоката, що становить його професійне багатство й опору, стає бар'єром для сприйняття нового. Людина заздалегідь упевнена, що їй нічого нового не повідомлять, а стереотиповану повсякденну роботу за певними шаблонами (написання заяв, клопотань та ін.) вона і так досконально знає, тому що за довгі роки багаторазово «набила руку». Тому інформація в повному спектрі нової проблеми клієнта може таким адвокатом і не сприйматися.

Для зняття таких бар'єрів у системі навчання дають спеціальні завдання, при виконанні яких слухачі переконуються, що не можуть упоратися із запропонованими завданнями, що змушує їх переглянути рівень своєї поінформованості, що підвищує мотивацію оволодіння ними новою ідеєю (Синеокий О.В. Індивідуальні умови професійної деформації особистості адвоката // Форум права, -2008, -№ 2, -С. 425-431 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08sovdoa.pdf>).

На деформацію адвокатів в процесі професійної діяльності впливає чимало факторів внутрішнього та зовнішнього походження. Зовнішні фактори слід розглядати як недоліки, в основі яких лежать причини, породжені певними умовами суспільного життя, зокрема системою політичної та економічної організації суспільства. Внутрішні ж фактори пояснюються недоліками самої правоохоронної системи та характером професійної діяльності адвокатів. Вони виступають як негативні традиції, стереотипи мислення, аморальні критерії оцінки, правопорушення самих адвокатів, що в результаті також призводить до дефектів правової свідомості.

До симптомів і проявів деформації також відносять і особливості мовлення й аргументації: підтвердження кожної тези, постійні посилення на щось, гранична логічність, використання в усному мовленні канцеляризмів, зокрема виразів «як впливає з вищесказаного», «унаслідок того, що», «відповідно» і «безпосередньо». Плюс риторика — схильність в бесіді не говорити, а виголошувати.